

Ezechiël 1: 28b – 3:3.

Schoonhoven, 19 februari 2012.

Gemeente van Christus,

Het gaat vandaag om geloofwaardigheid en betrouwbaarheid. Hoe kan een mens geloofwaardig, betrouwbaar, authentiek spreken vanuit zijn geloof?

De profeet Ezechiël wordt geroepen om te midden van en ook tegen Israel te spreken. Te profeteren. Dat zal een profetie zijn van oordeel en genade. (In Ezechiël 1-24, het eerste deel wordt veel over het oordeel gesproken en weinig over de genade; in hoofdstuk 33-48, het derde en laatste deel van Ezechiël wordt weinig over het oordeel en juist veel over de genade gesproken.) Maar eerst komt het oordeel. Onheilsprofeet zijn, dat is geen makkelijke baan.

In zijn roepingsvisioen ziet en hoort Ezechiël hoe God Israel aanduidt als: een rebellerend volk. Mensenkind, ik stuur jou naar de Israëlieten, naar die rebellerende *gojim*. God maakt zijn volk in vers 3 uit voor een stelletje *gojiem*, heidenen! Het wordt direct erg kritisch, allemaal... En tot drie keer (vers 5, 6 en 8) wordt Israel letterlijk een *hardnekkig huis* genoemd. Soms geven mensen hun huis een naam: *Huize weltevreden*, *Boszicht*, *Eben Haëzer*, *Hier is het*, *Rust roest...* Ezechiël hoort in zijn visioen hoe God Israel *Huize Hardnekkigheid* noemt. Ga er maar aanstaan: gezonden worden naar een stel rebellerende *gojim*, en naar *Huize Hardnekkigheid*, om daar een kritische geluid te laten klinken. Dan hoef je niet te rekenen op een warme ontvangst met koffie en gebak. Eerder op pek en veren.

Ezechiël hoorde zelf bij een eerste groep ballingen die in 593 v. Chr. naar Babyonië zijn gevoerd. Na hem zou in 586 v. Chr. een tweede, grotere golf ballingen volgen. Zeven jaar later dus. Zover is het nog niet. Het kan nog anders. (Net als met Jona en Nineve, jaren later – toen kwam het binnen 40 dagen nog goed, net op tijd.)

Ezechiël moet de ballingen in Babyonië en de Joden in Israel gaan zeggen dat de ballingschap geen noodlot is. Maar een lot dat men zelf over zich afroept. Een keuze. Het gaat om de levensstijl van *Huize Hardnekkigheid* die wordt gekenmerkt door goddeloosheid en onmenselijkheid – die twee hangen in de Bijbel onlosmakelijk samen. Een levensstijl heeft consequenties. De consequentie van Israëls 'heidendom' is: het verdwijnen van de vrijheid en de waardigheid van het uitverkoren volk. (Op een muur in het Weteringplantsoen te Amsterdam, staan de woorden van verzetsman Van Randwijk: *Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen, dan dooft het licht*. Zwichten is geen noodlot, maar een keuze.)

De grote bijbelse profeten zagen de ballingschap vooral als Gods oordeel over de handel en wandel van Israel. Dat oordeel mocht ook Ezechiël aan gaan zeggen.

Maar ja, wie zit er te wachten op onheilsprofeten? Op kritiek? De Polen zijn momenteel woest omdat de PVV op internet een klachtenlijn over Oost-Europeanen heeft geopend. Wij zouden ook niet staan te juichen als de een of andere Poolse politieke club een klachtenlijn over Nederlanders zou openen. Zo zitten wij mensen nu eenmaal in elkaar: als we kritiek krijgen (of die kritiek nu terecht is of niet), is onze eerste impuls: terugdeinzen, ontkennen, boos worden en terugmeppen, want aanval is de beste verdediging.

En dan nog iets: Ezechiël komt met kritiek van binnenuit. Vanuit de eigen organisatie.

Tegenwoordig noemen we zo iemand een *klokkenluider*. Die krijgen het vaak nog zwaarder te verduren. Je wilt je organisatie redden, maar men beschouwt je als een verrader. Dat vonden veel Joden van Jezus ook, vooral de autoriteiten, het management, dat hij een verrader was.

Terug naar de tekst: *Dit zegt God, de Heer... en of ze nu horen willen of niet, ze zullen weten dat er een profeet in hun midden is geweest. En jij, mensenkind... (dat mensenkind klinkt een aantal maken in het roepingsvisioen van Ezechiël, want je kunt wel profeet zijn, je blijft ondertussen ook gewoon een kwetsbaar mens)... En jij, mensenkind, vrees hun woorden niet, wees voor hen niet bang, al zijn ze als brandnetels en doornstruiken en belagen ze je als schorpioenen.... (overal stekeligheden, en niet ongevaarlijk bovendien). Vrees **hun woorden** niet, hoe hardnekkig ze ook zijn. Jij moet hen laten weten wat **mijn woorden** zijn, of ze nu horen willen of niet.... En ook jijzelf, mensenkind, luister naar wat ik je te zeggen heb...*

Voordat Ezechiël dan de exacte inhoud van de oordeelsprofetie te horen krijgt, gebeurt er eerst nog iets wonderlijks. *Ik keek, en zag een hand die naar mij was uitgestrekt en een boekrol vasthield. Die werd voor mijn ogen uitgerold en ik zag dat hij aan beide kanten beschreven was. Dit stond erop te lezen: klaagliederen, en gezucht en gesteun. De stem zei tegen mij: mensenkind, eet deze rol op en ga naar de Israëlieten om te profeteren. Ik opende mijn mond en kreeg de boekrol te eten, en de stem zei: mensenkind, vul je maag en je buik met deze rol, die ik je geef. Ik at de rol op; hij was zo zoet als honing.*

In het Afrikaanse Mali schrijven marabouts (specialisten in magie) soms teksten op stukjes papier die kun klanten dan op moeten eten. Of ze schrijven een tekst op perkament, wasten die schoon,

en dan moet de klant dat afwaswater opdrinken, met inkt en al. Zo kun je familieproblemen of zakelijke zorgen of concurrenten laten verdwijnen. Dat is magie.

De bijbel doet niet aan magie.

Het gaat hier niet om een werkelijke opdracht, het gaat om een *visioen*. En in de beeldtaal van het visioen betekent het eten van die boekrol het volgende:

Ezechiël is nog jong, amper 30 jaar. Hij is niet zomaar gereed voor zijn profetische taak. Hij moet eerst de klaagliederen, het zuchten en steunen van God (en het boek is ook nog eens aan beide zijden beschreven; blijkbaar heeft God veel te klagen en zuchten en steunen) in zich opnemen. Hij moet er op kauwen. Hij moet het zich toe-eigenen. Hij moet er één mee worden. Hij moet er buikpijn van krijgen, want zo'n boek ligt natuurlijk zwaar op je maag. (Als Jezus in het NT 'met ontferming bewogen wordt', dan wordt er een woord gebruikt dat zoveel betekent als: zijn maag draait om, hij krijgt er buikpijn van). Hij moet eraan lijden. De klaagliederen en zuchten en dat steunen van God moet hem in zijn bloed gaan zitten. In zijn merg. Dat boek moet in Ezechiël vlees en bloed worden. Zodat het geen theorie meer is maar levensechte werkelijkheid. Geen theologie maar doorleefd geloof. Als hij het boek zo in zich heeft opgenomen, kan Ezechiël gaan spreken met geloofwaardigheid en gezag. En zal hij niet weggespoeld worden door de kritiek, die natuurlijk komt. Jan Publiek heeft nu eenmaal altijd kritiek. En laat zich nooit een kans om eens lekker te klagen ontnemen.

Soms kom je ze tegen: gewone *mensenkinderen* als Ezechiël, die iets bijzonders hebben, die stevig in het leven staan, omdat ze hun geloof werkelijk, intens doorleefd hebben.

De vrienden uit de evangelielezing moeten zo'n sterk, doorleefd geloof hebben gehad, want ze lieten zich door niets of niemand tegenhouden om hun verlamde vriend bij Jezus te brengen. Desnoods gingen ze door muren en ramen, desnoods braken ze het dak open. Dat zegt iets over de stevigheid van hun geloof.

Ds. Hans Visser die van de week Chiel Koorevaar begroef. Vanuit zijn jarenlange werk in het drugspastoraat weet Hans Visser hoe juist die kwetsbare mensen (*mensenkinderen!*) het van de liefde en barmhartigheid van God moeten hebben. En als hij dan letterlijk en in onvervalst Rotterdams bidt of God alstublieft *geen ouwe koeien meer uit de sloot wil halen*, dan, dan klinkt dat niet raar of grappig, maar volstrekt authentiek.

En dan Koningin Beatrix. Ze is een beetje onze nationale moeder. En hoe meer ze zelf mee- en doormaakt als mens, als vrouw en moeder (nu met Prins Friso) des te meer we haar werkelijk als een moeder, een koning-moeder gaan zien... En van haar gaan houden.

Ezechiël is een mensenkind dat nog jong is, amper dertig jaar oud. Daarom, voordat God hem als profeet loslaat, op dat stelletje joodse heidenen, op *Huize Hardnekkigheid*, moet hij eerst die boekrol vol zuchten en steunen opeten, verteren, in zich opnemen.

Tenslotte:

De opdracht om de boekrol te eten, wordt afgerond met de opmerking van Ezechiël dat hij de boekrol at – *en hij was zo zoet als honing*.

Vergelijk Openbaring 10: die neemt deze woorden over en voegt daar nog aan toevoegt toe: *maar het is bitter in de buik*. Ezechiël is radicaler. *Het boek was in zijn mond zo zoet als honing*. Niet eens bitterzoet. Gewoon zoet, als honing Punt.

Een van de andere Bijbelboeken waarin het woord zoet een aantal keren voor voorkomt, is het boek Hooglied. In het Hooglied wordt het woord 'zoet' steeds geassocieerd met innige liefde. Zou dat ook hier niet gelden? Dan heeft de profetie van Ezechiël, hoe kritisch ook, vooral te maken met de zoete liefde van God. Want *juist* in zijn oordeel toont God zich intens betrokken op zijn volk. *Juist* in zijn kritiek bewijst God ons zijn liefde.

God had ook gemakshalve kunnen zwijgen. Dat doet Hij niet. Hij spreekt. Hij blijft spreken. Omdat hij mensen liefheeft. Omdat hij ons liefheeft.

En daarom: kritiek op Israel, op de kerk; kritiek op Polen of moslims; op het koningshuis of op de politiek; kritiek op Europa of op onze eigen samenleving; op elkaar of onszelf – allemaal prima. Op één voorwaarde: dat die kritiek voortkomt uit oprechte, doorleefde liefde. Daar ontbreekt het nog wel eens aan. Maar als onze kritiek voortkomt uit liefde, dan is ze niet verlamdend maar geloofwaardig, constructief. Dan zal onze kritiek geen bittere nasmaak hebben, maar een nasmaak die zoet is als honing.

Amen.